

je popolnoma utemeljen. Kakor je plemstvo izgubilo pravico biti oproščeno vseh davkov, tako se more narediti konec tudi uradniškemu privilegiju vsled katerega stoji v deželi, kakor kaka posebna višja kasta.

Razmere v deželi so prekerne, in ker treba odpreti novih virov, bo treba gledati, da se tudi uradništvo pribegne k bremenom v deželne namene.

Deželni zbor kranjski.

17. seja, dne 9. maja.

Posl. Šubic je utemeljeval svoj samostojni predlog glede ustanovitve deželne obrtne komisije, kateri predlog se je odkazal upravnemu odseku.

Posl. Hribar je na to poročal o dež. proračunu za l. 1899., kateri izkazuje potrebščine 1,463.734 gld., pokritja pa 175.282 gld., torej primankljaja 1,288.452 gld.

O proračunu se je razvila daljša generalna debata, v katero so posegli različni govorniki. Razprava je bila mirna in stvarna.

Poslanca Povše in Luckmann sta govorila o deželnih finančah, Lenarčič je pojasnil, da pri razpravi o realnem zakonu ni s svojim predlogom glede učenja ruskega jezika nameraval nikake politične demonstracije uprizoriti, nego da je imel pred očmi najprej praktične potrebe in pa dejstvo, da je sramotno za slovanske narode, da morajo mej seboj nemški občevati.

Šubic je prebil nelojalno poročanje nemških listov o sejah dež. zbora. Schwegel je opozarjal, da treba kar ukreniti glede saniranja dež. financ, in je ugovarjal Lenarčiču, da Slovani ne smejo imeti slovanskega občevalnega jezika, češ, njih občevalni jezik je nemščina.

Poročevalec Hribar je Schwegla dobro okrcal, na kar je zbornica pričela specijalno debato o proračunu.

Posl. Ažman je grajal, da dež. odbor ni razdelil za podporo Raiffeisenovih posojilnic določene svote, na kar je posl. Murnik pojasnil, da dež. odbor tega ni smel, storiti, ker v celi deželi nobene Raiffeisenove posojilnice ni.

Posl. Grasselli se je zavzel za konjsko bolnico v Ljubljani, posl. Šubic za vodovod v Kranju, posl. Pfeifer za vodovod na Raki, posl. Grasselli za dež. zdravnike, posl. Božič pa za uredbo tarifov za okrožne zdravnike v prid tistemu delu prebivalstva, ki stanuje v večji razdalji od zdravnikovega sedeža.

18. seja dne 10. maja.

Zbornica je v tej seji najprej dognala specijalno razpravo o proračunu.

Posl. Grasselli se je zavzel za razširjenje ljubljanske male gimnazije v popolno gimnazijo, na kar je dež. predsednik baron Hein pojasnil, da je stvar že zagotovljena.

Posl. dr. Majaron je razpravljal o vseučiliščnih ustanovah in nasvetoval točnejšo interpretacijo dotičnega sklepa.

Jako ostra, a za obe slovenski stranki malo častna razprava se je vnela pri predlogu posl. Kalana, naj se

društvu „Naša Straža“ namenjena podpora zviša od 100 gld. na 1000 gld. V debato so posegli razni poslanci. Kalanov predlog je bil odklonjen.

Posl. Višnikar je razpravljal o službenih potovanjih in distančnih razkaznicah, o občinskih taksah in o poštarstvu.

Posl. Pfeifer je priporočal zgradbo belokranjskih železnic na kar mu je dal posl. Murnik potrebnih pojasnil.

Posl. Modic je predlagal, naj se poskrbi, da se cesta mej Orehkom in Prestrankom ne bo zapirala, [posl. Kajdiž pa je zavzel za cesti Vodice—Brnik in Ljubljana-Kranj.

S tem je bila končana proračunska razprava in je zbornica sprejela vse tekom razpraven asvetovane resolucije, kakor tudi naslednje predloge finančnega odseka.

19. seja, dne 12. maja.

O § 11. letnega poročila dež. odbora je poročal posl. Košak in priporočal, naj se odobri zajedno pa vpraša, kaj je z zgradbo dež. dvorca.

Glede dvorca so se oglasili poslanci dr. Papež, Grasselli, baron Schwegel in ces. svet. Murnik, kateri je pojasnil, da je načrt za novi dvorec napravil prof. Hrasky, da so se zaslišani strokovnjaki izrekli o načrtu jako ugodno, da pa se glede stroškov še ni doseglo popolno jedinstvo. Dež. odbor je dela za dvorec že razpisal, toda oddal jih bo samo, če se pokaže, da je izhajati z določenim kreditom 375.000 gld.

Posl. Grasselli je poročal o zavarjanju poslov, in je bilo sklenjeno izreči se za razširjenje zakona z dne 30. marca 1888 v tem smislu, da se sprejmejo tudi posli mej zavarovane.

Posl. dr. Tavčar je poročal o komasaciji zemljišč, in je bil dotični zakon sprejet.

Po poročilu posl. Božiča je bilo sklenjeno, dovoliti občini Planinski Rovt pri Jesenicah 1000 gld. podpore za napravo občinske ceste in uvrstiti mej občinske ceste kranjski industrijalni družbi lastno cesto za Jesenicami.

Posl. baron Wurzbach je poročal o preložitvi ceste Litija - Šmartno, in je bil dotični zakonski načrt odobren.

Posl. Murnik je poročal o poučevanju v lončarstvu, in je bilo sklenjeno, naj plača dež. odbor za poučevanje potrebne podpore, material itd.

Posl. Murnik je poročal o ustanovitvi obrtne šole mehaniško tehniške in stavbene smere v Ljubljani, in je bilo izrečen, da bo dežela dovolila ali večji enkratni prispevek ali primeren letni donesek.

Po poročilu posl. Ulma je bila opuščena drž. cesta v Kandiji uvrščena mej deželne ceste,

Posl. dr. Tavčar je poročal o Šubičevem predlogu glede ustanovitve dež. obrtne komisije, in je bilo sklenjeno naročiti dež. odboru, da tako komisijo ustanovi.

Naposled je bilo po poročilu posl. Jelovška sklenjeno naročiti dež. odboru, naj se s posebno prošnjo obrne do finančnega ministerstva, da s § 14. izda zakon, ki zmanjša pristojbine za prepis kmetijskih posestev.

Politični pregled.

Jezikovno vprašanje in Mladočehi. — Znano je, da si je fin. minister dr. Kaizl za bivanja v Pragi izredno mnogo prizadeval, da pridobi mladočeške deželne in državne poslance za vladni načrt jezikovnega zakona ter za privoljenje, da se ta zakon uveljavi s pomočjo paragrafa 14. Toda kakor poročajo češki radikalni in poloficijozni dunajski listi, se mu ta poskus ni posrečil, akoravno sta mu z vsemi silami pomagala pri delu poslanca Engel in Škarda. Precejšnja večina češkega kluba, ki se je dosedaj še vedno pokorila nujnim vladnim željam, kar pač kaže najbolj zadnji sklep o mandatih nemških abstinentov, se pa sedaj ni strinjala z nazori Thunove vlade. Mladočehi sicer ne nasprotujejo vladnemu načrtu kot takemu, ker so ga načelno že poprej odobrili, odločno pa vstrajajo na stališču, da se jezikovno vprašanje ne sme rešiti s pomočjo paragrafa 14. in tudi ne v državnem zboru, marveč o jezikovnih čeških razmerah razpravljaj po njih mnenju le samo češki deželni zbor. Ta je edino kompetenten za rešitev tega vprašanja. Ako je temu tako, potem je seveda vsako sporazumljenje nemogoče, in grof Thun se bo moral umakniti s pozorišča, ne da bi dovršil težavno nalogo. Tem trditvam nasprotuje dosedaj samo „Glas Naroda“, ki sicer priznava, da je položaj skrajno neugoden. in da vlada v češkem deželnozbornem klubu nima večine za za svoj načrt, toda upanje je upravičeno, da bo razburjene elemente pomiril izvršilni odbor češkega državnozbornega kluba, ki bo konečno pritrtil tudi paragrafu 14. in s tem odvrnil pretečo nevarnost. Potemtakem se ni bati povstanka krize niti v ministerstvu niti v parlamentarni večini. V klub temu je pa le še mogoče, da se moti tudi ta list.

Narodno politične zahteve nemške opozicije — Po dolgem prestanku se zopet nekaj čuje o teh prevažnih zahtevah in o izvoljenem pododboru, kateremu je shod zaupnikov poveril sestavo narodno političnih zahtev. Že v prvi polovici minulega meseca so opozicijska glasila naznanila, da bodo tekom aprila ali vsaj prve dni maja izgotovljeni vsi potrebni referati in tudi načrt za skupni program. Toda danes še ni o tem ne duha ne sluha. Neko Schönererjevo glasilo poroča samo sledeč: Poslanci Baernreither, Funke, Prade, Pergelt in Schlesinger so se zbrali minule dni v Pragi, da se z nova posvetujejo o zahtevah čeških Nemcev. Odbor, ki bo sestavil konečni načrt, se snide ta teden na Dunaju, vendar dan še ni določen. Plenum zaupnikov opozicijskih strank, se snide potem v najkrajšem času. Šele sedaj se bode torej določil čas „konečnih“ posvetovanj. Nemškim kolovodjem se vidi, da jim manjka resne volje, in da še sami ne vedo, kje naj prav za prav začno.

Obstrukcija v nižje-avstrijskem dež. zboru. — Zadnja seja tega dež. zastopa je bila zelo burna. V polemiki mej antisemitskimi in židovskimi poslanci je padlo precej ostrih besed. Seji je predsedoval namestnik dež. maršala Strobach, ki je brezobzirno dajal ukore vsakemu, o katerem se je mogel prepričati, da je res izustil razžaljivo besedo. To je bilo pa preveč židom, posebno Noskeju, ki je najbolj surovo napadal svoje politične nasprotnike. Takoj po seji so se sešli v posvet vsi opozicijski poslanci ter sklenili, da bodo izvajali skrajne posledice in ovirali razpravo z obstrukcijo, dokler ne dobe „zagotovila, da bo predsedstvo varovalo načela parla-

mentarizma“, Boj je torej napovedan, a dela v dež. zboru ne bo mogel ovirati, ker bo zasedanje itak kmalu končano.

Mirovna konferenca v Haagu se je pričela včeraj. Vsi daljni delegatje so prišli, število, vseh vdeležnikov, zastopnikov 18 evropskih držav in peterih zunanjih, je 74, katero število bi še se bilo pa znatno pomnožilo, ko bi razne manjše države ne bile poverile zastopstva večjim državam. Zanimanje za to mirovno konferenco ni posebno veliko, ker je splošno znano, da ne bo imela nikakega vspeha, pač pa se skorej po vsej Evropi nabirajo priznalne izjave in pošiljajo na predsedstvo konference. Posebno agilni so v tem oziru Angleži. Kajpada se hoče s tem pokazati samo velika važnost carjeve ideje, in pa nujna potreba, da se ta uresniči. Momm-senu se zdi mirovna konferenca samo tiskovni pogrešek v svetovni zgodovini, o katerem se napišejo komentarji, filozof Fischer pa pravi, da mu z ozirom na mirovno konferenco manjkati iz mej treh božjih čednosti prvi dve, ker nima ne vere ne upanja na kak uspeh.

Razmere mej Anglijo in Transvaalom bodo poravnane najbrže mirnim putem, ker bo predsednik Krüger odnehal. Vlada je namreč voljna razširiti volilno pravico, toda samo v toliko, v kolikor se ne krate pravice starih meščanov. Predsednik Krüger in njegova vlada sta se le nerada udala zahtevam angleške vlade, in po njih podpiranih U.tlandcev. Dolgotrajnih pogajanj je bilo treba, in ko bi Krüger ne bil slutil, kaka nevarnost mu preti od strani Anglije, bi gotovo ne bil odnehal. Angleži so si toraj pridobili zopet precejšen diplomatičen uspeh, vendar je pa čudno, da angleška vlada še ni popolno zadovoljna z njim.

Novo Pellouxovo ministerstvo. — Generalu Pelluxu se je vzlic velikim težavam vendarle posrečilo sestaviti novo ministerstvo. Namestu admirala Canevara je prevzel portfelj zunanjega ministerstva prejšnji zunanji minister, stari Visconti-Venosta. Tudi večino drugih portfeljev so prevzeli novi možje. Vendar pa ostane značaj Pellouxovega ministerstva nespremenjen — reakcijaren.

Ministerska posvetovanja v Budimpešti. — Kakor smo že omenili, so se sešli v Budimpešti naši in ogrski ministri, minoli teden ter se razgovarjali o nagodbi. O uspehu posvetovanja se uradno nič ne poroča, nego samo, da se posvetovanja prej ali slej nadaljujejo. Marsikdo se pač vprašuje, čemu toliko razgovorov in posvetovanj, ko je vendar vsemu svetu znano, da je načrt z vsemi prilogami nagodbene predloge že davno izgotovljen in tudi že nebrojnikrat popravljen. Že za Banffijevega ministrovanja je bila zadeva popolno rešena, in menilo se je, da čakati obe vladi samo trenutka, ko bo mogoče načrt predložiti zbornicama in bo tudi kaj nade, da se zadeva reši v smislu prejšnjih dogovorov. Toda tam ni bilo tako. Mažari so pri vsaki priliki opazili, da je načrt v tem ali onem oziru pomankljiv, da je odjenjal junktimov obroč ali pa da kostni ključ ne ustreza svojemu namenu. Treba je bilo neprestanih poprav in radi teh so se shajali skoraj vsak mesec ministri na Dunaju, sedaj v Budimpešti, in krpali ter popravljali, kar je bilo pomankljivo. Kajpada se je izvršila korektura vselej tako, kakor so želeli Mažari. Sedaj pa, ko je nastopil vlado na Ogerskim koloman Széll, pritislila se je z znanim šolskim dogovorom večja zaplata na nagodbeni plašč in splošna sodba je bila ta, da sedaj mora držati ali pa nikoli. Mažari so obračali, grof Thun je obrnil. Vodja avstrijske vlade je vendarle spoznal, da vse te korekture naši polovici mnogo več škodijo nego koristijo, in prišel je do zaključka, da je nujno potrebna poprava tudi od naše strani. S tem so se pečali ministri v pogovoru dne 9. maja, in so še pozneje in mogoče se bodo še, toda ne ve se, ali bodo Mažari zadovoljni s krpo, ki jo želi pritisniti grof Thun.